

Το ανοιχτό σχολείο (open class school)

Η «ανοιχτή τάξη» (open class), το «ανοιχτό σχολείο» (école ouverte – open school), το «ανοιχτό σχέδιο» (open plan school), η «οικογενειακή ομάδα (family grouping), ή «integrated day» (ολοκληρωμένη ημέρα) είναι όροι που χαρακτηρίζουν ένα εκπαιδευτικό σύστημα που εφαρμόστηκε αρχικά στην Αγγλία και έχει διαδοθεί πλατιά στην Αμερική.

Επηρεασμένο από τη φιλοσοφία των Jean Piaget, Jerome Bruner και Lev Vygotsky, το εκπαιδευτικό σύστημα «ανοιχτό σχολείο» βασίζεται στις αρχές:

- Τα παιδιά πρέπει να έχουν κάποιο έλεγχο επάνω στο αντικείμενο που κατακτούν.
- Τα παιδιά μαθαίνουν μέσω εμπειριών από την αφή, την κίνηση, την ακοή και την όραση.
- Τα παιδιά αποκτούν επαφή με τα άλλα παιδιά και επαφή με τα αντικείμενα τα οποία εξερευνούν.
- Στα παιδιά προσφέρονται άπειρες δυνατότητες και ευκαιρίες για να εκφραστούν.
- Η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να κατευθύνεται από το ίδιο το παιδί. Μια κατάλληλη ατμόσφαιρα δημιουργημένη σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα του παιδιού έχει μεγαλύτερη σημασία από τα τακτικά θρανία, την ησυχία και την επιτήρηση, καθώς και ένα πλούσιο περιβάλλον το οποίο δημιουργεί πληθώρα από ενδιαφέροντα και συναισθήματα στο παιδί, κάτω από τη διακριτική καθοδήγηση της εκπαιδευτικού, δε μπορεί παρά να έχει καλό αποτέλεσμα στην εξέλιξη και την ψυχοσύνθεσή του.

Η εκπαιδευτικός στο σύστημα «ανοιχτό σχολείο» ενδιαφέρεται περισσότερο για τον εμπλουτισμό του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο το παιδί ζει αυθόρμητα με το δικό του ρυθμό. Αυτό αποτελεί και την κεντρική ιδέα της φιλοσοφίας του «ανοιχτού σχολείου». Τα παιδιά στο «ανοιχτό σχολείο» θέλουν να έρχονται λόγω της ευχαρίστησης που νιώθουν όταν φοιτούν.

Οι αίθουσες διαμορφώνονται σε ιδιαίτερους χώρους ή «γωνιές» όπου το παιδί μέσα από το παιχνίδι και την παρατήρηση καλείται να εκδηλώσει απορίες και να τις εκφράσει στην ομάδα του βρίσκοντας λύσεις και απαντήσεις. Η παρατήρηση φέρνει το παιδί σε επαφή με το περιβάλλον και είναι η αφετηρία για την ανάπτυξη των πνευματικών ενεργειών. Το υλικό του ανοιχτού σχολείου είναι ασφαλές, προσφιλές και ελεύθερα επισκέψιμο για όλα τα παιδιά. Ένα παιδί που φοιτά σε μια τέτοια τάξη, αντιμετωπίζει μια αφθονία υλικών, που μπορεί να αγγίξει, να χρησιμοποιήσει και να εξετάσει. Η χρήση τους είναι απόλυτα ελεύθερη. Κανένας δεν πιέζει τα παιδιά να χρησιμοποιήσουν το ένα ή το άλλο αντικείμενο. Μπορεί να χρησιμοποιεί τον πηλό, να ζωγραφίζει, να χτίζει, να ασχολείται με δραστηριότητες που είναι μέσα στα πλαίσια των δυνατοτήτων του. Μπορεί να νιώσει από την αρχή πως είναι έτοιμο για κάτι δυσκολότερο. Κανείς δε θα το εμποδίσει. Η τάξη του προσφέρει αφθονία μοντέλων. Η εκλογή είναι δική του.

Το «ανοιχτό σχολείο» προσφέρει τη δυνατότητα στην εκπαιδευτικό να έρθει σε πιο άμεση επαφή με το κάθε παιδί ξεχωριστά, να εκτιμήσει καλύτερα τα ενδιαφέροντα και τις

δεξιότητές του και να εκμεταλλευτεί το γεγονός ότι τα παιδιά συνεργάζονται με περισσότερο κέφι. Η ύπαρξη αύλιου χώρου είναι απαραίτητη επειδή το παιδί δέχεται πολλά ερεθίσματα από τη φύση, τα οποία μπορεί να επεξεργαστεί μέσα στην ομάδα του. Το φυσικό περιβάλλον μαθαίνει στο παιδί τις πρώτες ύλες των πραγμάτων που το περιβάλλουν και είναι σε θέση να ξυπνήσει τις κρυμμένες δυνάμεις του.

Μέσω ερεθισμάτων μικρής ή μεγάλης χρονικής διάρκειας, τα οποία δίνονται από τις ερωτήσεις του παιδιού, από τη φύση, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ή από ανησυχίες γονέων, το παιδί έχει την ευκαιρία να ικανοποιήσει την περιέργειά του γύρω από μια συγκεκριμένη έννοια. Μέσα από το παιχνίδι και την παρατήρηση, με μεγάλη ευχαρίστηση και ικανοποίηση, ανακαλύπτει και άρα κατακτά, οτιδήποτε μέχρι εκείνη τη στιγμή του ήταν άγνωστο. Με αυτό τον τρόπο ενθαρρύνεται, αποκτά αυτοπεποίθηση και αναπτύσσει διαρκή αγάπη για μάθηση.

Το παιδί κατά την προσχολική ηλικία αναπτύσσει τις πρώτες ψυχικές εκδηλώσεις της ζωής του και γι'αυτό πρέπει να ενθαρρύνουμε τις αυθόρμητες εκδηλώσεις και να μη του επιβάλλουμε πράξεις παρά τη θέλησή του. Αν λάβουμε σοβαρά υπόψη μας ότι η προσχολική αγωγή είναι μια αγωγή η οποία ασκείται στο παρόν αλλά συμβάλλει στη διαμόρφωση του μετέπειτα ανθρώπου, τότε κύριο μέλημά μας πρέπει να είναι η διαπαιδαγώγηση του παιδιού μέσα από ένα σύστημα που του επιτρέπει να είναι χαρούμενο, να αναπτύξει την κοινωνικότητά του, να αυτοπροωθήσει την προσωπικότητά του, να καλλιεργηθεί και να εκπολιτιστεί.

Οι στόχοι του «ανοιχτού σχολείου» είναι καθαρά πρακτικοί από την ίδια τη δομή τους: Παιδιά ευτυχισμένα και χαρούμενα, που προοδεύουν σύμφωνα με τις ικανότητες τους. Ενθαρρύνεται η πρωτοβουλία και η αυτάρκεια τους σε μια ατμόσφαιρα ελεγχόμενης ελευθερίας με επιδίωξη την προσωπική επαφή, στοιχείο απαραίτητο στη σύγχρονη εκπαίδευση.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα του «ανοιχτού σχολείου» για τη μελλοντική εξέλιξη των παιδιών είναι το άνετο πέρασμά τους από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό.

Το «ανοιχτό σχολείο» τονώνει το ηθικό των παιδιών καλλιεργώντας τους το αίσθημα της αυτοεκτίμησης και ταυτόχρονα τα ενθαρρύνει για μάθηση. Το αυστηρά παραδοσιακό περιβάλλον το μόνο που πετυχαίνει είναι να ενισχύσει την παθητικότητα του παιδιού και να το εμποδίσει να αναπτύξει την προσωπικότητά του.

Γεγονός είναι ότι τα παιδιά στο «ανοιχτό σχολείο» είναι περισσότερο ευτυχισμένα. Στο «ανοιχτό σχολείο» τίθενται οι βάσεις για ψυχικά υγιείς και ευτυχισμένους ενήλικες.